

STUORRABOSKKAT (*Heracleum persicum* -joavku)

Stuorraboskkat leat eret Ásias ja dat leat leavvan viidát Suomas, Ruotas ja Norggas. Stuorraboskkain leat mánggat šlájat, maid lea váttis earuhit nuppiineaset, ja danin daid birra hállet dávjjimusat stuorraboskajoavkun. Dábálamos kaukasiastuorraboskka (*Heracleum mantegazzianum*) ja romssaboskka (*Heracleum persicum*) lassín Davvi-Eurohpas dihttojit armeniaastuorraboskkat (*Heracleum sosnowskyi*). Stuorraboskkat leat vahátlaš vierisšlájat, mat

menestuvvet hui bures ja vuogáiduvvet hui smáittes šaddandillái ja váldet ođđa eallinbirrasiid beaktilit.

Buot golbma stuorraboskašlájá sáhttet leat váralaččat olbmui, daningo stuorraboskkaid šaddogolggus sáhtta dagahit ovttas beaivečuovggain duođalaš buollinváttu lágan, hihtásit buorráneaddji dahje juoba bissovaš liikedáv-damearkkaid. Stuorraboskkaid gieđahallamis ferte leat várrugas ja geavahit suodjerusttegiid. Stuorra šaddodagaid gánnáha guođdit caggan láchkai ámmátolbmuide.



© LEENA PARTANEN

1. DOVDOMEARKKAT

- **Guhkkodat:** 2–5 mehtera.
- **Lasttat:** Stuorra, latnjasan, ovttas lastasolggiin juoba 3 mehtera guhkit.



- **Lieđus:** Mánggasuorat lieđus sáhtta leat badjel mehterbeale govdošaš. Lieđit leat vielgadat dahje čuvgesruoksadat.
- **Nađđa:** Čađamihttu juoba 10 cm ja das leat guolggat. Kaukasia- ja armeniaastuorraboska lea ovtтанаđat ja daid nađain leat rukses dahje ruksesruškes dielkkut.

© KATTI KINNUNEN / WWF

2. LEAVVAN

- **Lieđđunáigi:** Geasse-borgemánnu.
- **Siepmamat:** Siepmamat láddet suoidne-borgemánnus. Okta šaddu sáhtta buvttadit juoba 80 000 siepmana.
- **Leavvanvuogit:** Stuorraboskkat lassánit eanaš siepmániin. Siepmamat ihtet bures ja dat seilot ihtingelbbolažžan eatnamis mánga jagi.
- **Šaddanbáikkid:** Stuorraboskkat oidet vehkkes šaddanbáikkiid, gosa báitá beaivváš, muhto birgejit bures maidái smáittes dilis. Stuorraboskkaid sáhtta gávdnat bealdduin, vuvddiin, geaidnuguorain ja gáttiin. Mánggat gávdnostumit leat gárgidan gilvvgárdiin ja gávdnojit ássanguovddážiid lahkosis, ovdamearkka dihtii hilgojuvnon eanandálu šiljus.

3. CAGGANVUOGIT

- **Áigi:** Cagganbarggu lea álkimus bargat dalán šaddanáigodaga álggus ja manjmustá ovdal go siepmamat láddet.
- **Roggan oktan ruohtasiiguin:** Siepmanvesáid, main leat šiedvves ruohttasat, sáhtta hilsket gieđaguin albma bargogistáiguin. Stuorit indiviidaid caggan lihkestuvvá botkemiin váldoruohttasa čuggengoavvuin dahje roggamiin buot ruohtasiid eret.
- **Láddjen:** Viiddes šaddodagain láddjen lea buorre molssaeaktu. Láddjen lea álkimus ja dorvolamos, go šaddodat ii leat guhki.
- **Lidđosiid čoaggin:** Eastada ođđa siepmaniid buvttadeami. Dat lea vuosttašveahkki eastin dihtii leavvama ja dávjá maidái beaktit, daningo stuorraboskkat lassánit eanaš siepmániiguin.
- **Gokčan:** Smávva čuožáhaga sáhtta sotnadiid gokčamiin dan plastihkain, man čađa ii beasa beaivečuovga.
- **Joatkkadoaimmat:** Caggama manjá čuožáhaga berre čuovvut, daningo stuorraboskka siepmanat seilot siepmanbáikkus jahkeviissaid.

4. ŠADDOBÁZAHUSA JÁVKADEAPMI

- **Ovdal go siepmanat láddet:** Go cagganbarggu čađahuvo rievttet áigge ovdal go siepmangoađit láddet, šaddobázahusa sáhtta komposteret.
- **Siepmamateriála:** Ferte jávkaduvtot fuolalaččat. Čohkkejuvo guovttegeardásaš plásttetsehkki ja jávkaduvtot seahkebázahusaid mielde, mii boldojuvo.
- **Báikkálaš rávvagat:** Sihkkarastte iežat ássanbáikegotti vierisšládjabázahusa gieđahallanrávvaggiid giełddas dahje bázahusguovddážiis.

5. DÁRBBAŠLAŠ REAIDDUT

- **Suodjereaidut:** Šaddogolgos ferte eastit beassamis liikái dahje čalmmiide. Dárbbášlaš suodjerusttegat leat suodjebiktasat (ovdamearkka dihtii buorre ovttageardeobbabivttas), suodjeláset, vuoignansuodji ja gummestevelat.
- **Hilskenbargoreaidut:** Čuggengoavvu stuorra šattuid nađa botkema ja roggama várás.
- **Láddjenreaidut:** Stuorraboskka ferte láddjet liššáin. Mašiinnain láddjedettiin lea stuorit riska, ahte šaddogolggus rišku.
- **Bázahusseahkat:** Siepmaniid sisttisoalli šaddosiid jávkadeami várás.

